

Diners digitals

El món dels pagaments viu una veritable revolució. Fa uns anys, era difícil trobar un establiment on es pogués pagar un cafè amb una targeta de dèbit o de crèdit, i una transferència bancària dins un mateix país podia trigar dies. En l'actualitat, podem pagar un cafè amb el mòbil o amb el rellotge i les transferències que abans trigaven dies ara triguen segons.

El que encara no podem fer és pagar aquest mateix cafè amb *bitcoins*. I no és gens estrany. Aquesta criptomoneda, com moltes altres, no pot ser considerada com diners. No està ni àmpliament acceptada ni, atesa la seva volatilitat, pot servir com unitat de compte o de reserva de valor. El seu ús, limitat, s'ha centrat, sobretot, en finalitats especulatives o en activitats il·lícites.

Per aquest motiu han aparegut noves propostes de diners digitals amb mecanismes per tractar d'estabilitzar-ne el valor. És el que pretén, per exemple, el consorci liderat per Facebook amb la libra. Si vostè adquireix llibres (quan s'emeti, si acaba succeint), l'associació que la gestiona invertirà els euros que vostè lliuri en actius molt segurs (com títols del Tresor) denominats en diverses monedes. Així, doncs, el valor de la libra en euros fluctuarà, però només en la mesura que la cotització de l'euro variï en relació amb les altres monedes incloses a la cistella d'inversions.

Propostes com la libra tenen més possibilitats de ser adoptades de forma més significativa. A més de l'avantatge que representa una cotització més estable, els seus promotors compten amb una àmplia base d'usuaris –més de 2.000 milions de persones només en el cas de Facebook– i amb una capacitat tecnològica indiscutible. Aquest potencial és el que ha posat en alerta un bon nombre de reguladors i de bancs centrals des que es va llançar el projecte.

Els reguladors han subratllat els riscos que podria comportar que la libra es converteixi en un vehicle de pagaments sistèmic a nivell global. Entre d'altres, riscos per a l'estabilitat financera derivats, per exemple, de la possibilitat que les inversions suposadament segures que donen suport a l'emissió de la moneda perdin valor, la qual cosa podria provocar retirades massives de dipòsits en llibres. D'altra banda, hi ha dubtes sobre la capacitat que tindria un operador d'aquest tipus per assegurar el compliment de les regulacions contra el blanqueig de diners i altres activitats il·lícites. Finalment, també es tem que Facebook pugui abusar de la seva posició dominant a les xarxes socials per promoure l'adopció de la libra en detriment d'altres alternatives.

Tot plegat subratlla la importància que un operador d'aquest tipus no operi en l'alegalitat. Les regles de joc han d'estar clares des del principi i han d'oferir un marc de competència equilibrat. Això requeriria, entre altres coses, que estigui subjecte a requisits de capital i de liquiditat, a més de totes les normes contra el blanqueig de diners i contra el finançament del terrorisme (obligació d'identificació de clients, control de les transaccions i report d'activitats sospitoses).

Entre els riscos que comportaria l'adopció massiva de diners digitals emesos per nous operadors també hi ha la desintermediació bancària. Fa referència a la possibilitat que hi hagi un transvasament massiu de dipòsits a diners digitals i que, en conseqüència, els bancs comercials tinguin menys recursos per poder oferir crèdit i que aquest crèdit s'encareixi. No és més que un vell risc: el de perdre negoci si un competidor ho fa millor. La solució és la de sempre: tenir clares les necessitats dels clients i innovar de forma continuada per oferir-los la millor proposta de valor.

Les propostes perquè els bancs centrals emetin monedes digitals poden ser figures d'un altre paner. En alguns casos, se suggereix que això serveixi perquè tothom tingui accés a un compte al propi banc central, des del qual pugui gestionar els cobraments i els pagaments. Això sí que podria posar en una situació difícil el sistema monetari actual. Ja en els anys trenta del segle passat, alguns economistes defensaven la separació de les activitats de gestió de pagaments de la concessió de préstecs (el final de la banca de reserva fraccional), i, ara, les noves tecnologies han permès la resurrecció d'aquests plantejaments. Per les mateixes raons que no van triomfar llavors –perquè no serveixen per evitar crisis financeres, més aviat podrien propiciar-les–, és improbable que triomfin ara.

Enric Fernández
Economista en cap
30 de setembre de 2019